Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (üheksas koda)

2. aprill 2020*

Eelotsusetaotlus – Makseteenused siseturul – Direktiiv 2007/64/EÜ – Esemeline ja isikuline kohaldamisala – Makseteenused, mis on osutatud muus vääringus kui euro või euroalasse mittekuuluva liikmesriigi vääring – Krediidiasutuse osutatud makseteenused – Maksetehingu täitmata jätmine või vale täitmine – Vastutav isik – Usaldusnormatiivide järelevalve menetlus – Kaebemenetlused – Kohtuvälised menetlused – Pädevad asutused

Kohtuasjas C-480/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Augstākā tiesa (Läti kõrgeim kohus) 13. juuli 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 23. juulil 2018, menetluses, mille algatamist palus

„PrivatBank“ AS

menetluses osalesid:

Finanšu un kapitāla tirgus komisija,

EUROOPA KOHUS (üheksas koda),

koosseisus: koja president S. Rodin, kohtunikud K. Jürimäe ja N. Piçarra (ettekandja),

kohtujurist: G. Pitruzzella,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Läti valitsus, esindajad: I. Kucina ja J. Davidoviča,

– Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja J. Vláčil ning L. Dvořáková,

– Euroopa Komisjon, esindajad: I. Naglis ja H. Tserepa-Lacombe,

olles 7. novembri 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: läti.

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2007. aasta direktiivi 2007/64/EÜ makseteenuste kohta siseturul ning direktiivide 97/7/EÜ, 2002/65/EÜ, 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ muutmise ning direktiivi 97/5/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2007, L 319, lk 1; muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiviga 2009/111/EÜ (ELT 2009, L 302, lk 97), edaspidi „direktiiv 2007/64“), artikli 2 lõiget 2 ning artikleid 20, 21, 75 ja 80–82.

2 Taotlus on esitatud menetluses, mille algatamist palus Lätis asuv krediidiasutus „PrivatBank“ AS ning milles vaieldakse selle üle, kas Finanšu un kapitāla tirgus komisija (finants- ja kapitaliturgude komisjon, Läti, edaspidi „turgude komisjon“) otsus määrata talle maksetehingu tegemata jätmise eest trahv on õiguspärane.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiiv 2007/64 tunnistati kehtetuks ja asendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiviga (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ning 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2015, L 337, lk 35), mis jõustus 13. jaanuaril 2018. Võttes aga arvesse kuupäevi, mil põhikohtuasja asjaolud aset leidsid, kohaldatakse põhikohtuasjas siiski direktiivi 2007/64.

4 Direktiivi 2007/64 põhjendustes 5, 6, 8, 10, 11, 14, 20, 43, 46 ja 50–52 on märgitud järgmist:

„(5) [Makseteenuste õ]igusliku raamistikuga tuleks tagada usaldatavusnõudeid, uute makseteenuse pakkujate turulepääsu, teabega seotud nõudeid ning makseteenuste kasutajate ja pakkujate asjakohaseid õigusi ja kohustusi käsitlevate siseriiklike õigusaktide koordineeritus. […]

(6) Samas ei tohiks see õiguslik raamistik olla kõikehõlmav. Selle kohaldamine peaks piirduma nende makseteenuse pakkujatega, kelle tegevus seisneb makseteenuste pakkumises makseteenuse kasutajatele.[…]

[…]

(8) On vaja määratleda selliste makseteenuse pakkujate kategooriad, kes võivad õiguspäraselt pakkuda neid makseteenuseid kogu [liidus], nimelt krediidiasutused, kes võtavad oma kasutajatelt vastu hoiuseid, mida saab kasutada maksetehingu rahastamiseks, ja kelle suhtes tuleks jätkuvalt kohaldada usaldatavusnõudeid Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2006. aasta direktiivi 2006/48/EÜ (krediidiasutuste asutamise ja tegevuse kohta) [(ELT 2006, L 177, lk 1)] alusel, […]

[…]

(10) [Kohane on] kehtestada uus makseteenuse pakkujate kategooria, „makseasutused“, kes on olemasolevatesse kategooriatesse mittekuuluvad juriidilised isikud, ja näha ette neile kõikjal [liidus] makseteenuse osutamiseks tegevusloa andmine rangete ja kõikehõlmavate tingimuste alusel. […]

(11) […] Makseasutustele kehtestatud nõuded peaksid kajastama asjaolu, et makseasutused tegelevad rohkem spetsialiseerunud ja piiratud tegevusvaldkonnas ning seega on nende riskid kitsamad ja kergemini jälgitavad ning kontrollitavad kui krediidiasutuste mitmesugustest tegevustest tulenevad riskid. […]

[…]

(14) Liikmesriigid peaksid määrama ametiasutused, kes vastutavad makseasutustele tegevusloa andmise ning kontrolli ja tegevusloa tühistamise üle otsustamise eest. […] Kõiki pädevate asutuste tehtud otsuseid peaks siiski saama vaidlustada kohtus. […]

[…]

(20) Kuna tarbijad ja ettevõtjad ei ole samas olukorras, ei vaja nad ka samal tasemel kaitset. Kuigi on oluline tagada tarbijate õigused sätetega, mille suhtes ei saa lepinguga teha erandit, on asjakohane võimaldada ettevõtjatel ja organisatsioonidel ka teisiti kokku leppida. […] Olenemata kasutajast peaks igal juhul alati kohaldama käesoleva direktiivi peamisi sätteid.

[…]

(43) Maksete tõhususe parandamiseks kogu [liidus] tuleks kehtestada maksimaalne ühepäevane täitmisaeg kõigi maksja algatatud maksekäsundite suhtes, mis on eurodes või euroalasse mittekuuluva liikmesriigi vääringus […] Võttes arvesse asjaolu, et riigisiseste maksete infrastruktuurid on tihti väga tõhusad, ning teenuse senise taseme halvenemise vältimiseks võivad liikmesriigid alles jätta või kehtestada vajaduse korral eeskirjad, millega määratakse ühest arvelduspäevast lühem täitmisaeg.

[…]

(46) […] [O]n täiesti kohane (välja arvatud ebatavaliste ja ettenägematute asjaolude korral) kehtestada makseteenuse pakkuja vastutus kasutajalt vastu võetud maksetehingu täitmise eest, välja arvatud saaja makseteenuse pakkuja, kelle valimise eest vastutab üksnes saaja, tegevuse ja tegevusetuse eest. […] Kui maksesumma on krediteeritud makset saava makseteenuse pakkuja arvele, peaks saajal tekkima viivitamatult nõudeõigus oma makseteenuse pakkuja vastu maksesumma saaja kontole krediteerimiseks.

[…]

(50) Vajalik on tagada käesoleva direktiivi alusel vastu võetud siseriiklike õigusaktide tõhus jõustamine. Seetõttu tuleks kehtestada asjakohased menetlused, mida järgides saaks esitada kaebusi nende makseteenuse pakkujate vastu, kes ei täida neid õigusakte, ja tagada, kui see on asjakohane, tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistuste määramine.

(51) Ilma et see piiraks klientide õigust esitada hagi kohtule, peaksid liikmesriigid tagama makseteenuse pakkujate ja tarbijate vaheliste käesolevas direktiivis sätestatud õigustest ja kohustustest tulenevate konfliktide kergelt kasutatava ja kulutundliku kohtuvälise lahendamise. […]

(52) Liikmesriigid peaksid määrama, kas pädevad asutused, kes vastutavad makseasutustele tegevusloa andmise eest, võiksid samuti toimida kohtuväliselt kaebuste läbivaatamise ja kahju hüvitamise menetlusi läbiviivate pädevate asutustena.“

5 Direktiivi 2007/64 artikli 1 lõige 1 sätestab:

„Käesolevas direktiivis sätestatakse eeskirjad, mille kohaselt liikmesriigid eristavad kuut makseteenuse pakkujate kategooriat:

a) krediidiasutused direktiivi 2006/48/EÜ artikli 4 punkti 1 alapunkti a tähenduses, sh [liidus] asuvad krediidiasutuste filiaalid [selle] direktiivi artikli 4 punkti 3 tähenduses, kui krediidiasutuse peakontor asub [liidus] või nimetatud direktiivi artikli 38 kohaselt [liidust] väljaspool;

[…]

d) makseasutused käesoleva direktiivi tähenduses;

[…]“.

6 Direktiivi 2007/64 artikkel 2 „Reguleerimisala“ sätestab:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse [liidus] osutatavate makseteenuste suhtes. Käesoleva direktiivi III [„Tingimuste läbipaistvus ja nõuded makseteenustega seotud teabe kohta“] ja IV [„Õigused ja kohustused seoses makseteenuste osutamise ja kasutamisega“] jaotist, välja arvatud artiklit 73 [„Väärtuspäev ja raha kättesaadavus“], kohaldatakse siiski üksnes juhul, kui nii maksja makseteenuse pakkuja kui saaja makseteenuse pakkuja asuvad [liidus] või kui ainus makseteenuse pakkuja asub [liidus].

2. III ja IV jaotist kohaldatakse makseteenuste suhtes, mis on tehtud eurodes või euroalasse mittekuuluva liikmesriigi vääringus.

[…]“.

7 Selle direktiivi artikkel 4 näeb ette:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

4) „makseasutus“ – füüsiline või juriidiline isik, kellele on antud tegevusluba kooskõlas artikliga 10 makseteenuste osutamiseks ja täitmiseks kõikjal [liidus];

[…]

10) „makseteenuse kasutaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes kasutab makseteenust maksja või saaja või mõlemana;

11) „tarbija“ – füüsiline isik, kes käesolevas direktiivis käsitletud makseteenuse lepingutes tegutseb eesmärkidel, mis ei seondu tema kaubandus-, äri- või kutsetegevusega;

[…]“.

8 Direktiivi 2007/64 artikkel 20 „Pädevate asutuste määramine“, mis asub selle direktiivi II jaotises „Makseteenuse pakkuja“, näeb ette:

„1. Liikmesriigid määravad käesolevas jaotises sätestatud ülesandeid täitma hakkavatele makseasutustele tegevuslubade andmise ja nende usaldatavusnormatiivide täitmise üle peetava järelevalve eest vastutavateks pädevateks asutusteks riigiasutused või riigi õigusaktide alusel tunnustatud asutused või riigi õigusaktide alusel nimelt selleks volitatud riigiasutused, sealhulgas liikmesriikide keskpangad.

[…]

2. Liikmesriigid tagavad, et lõike 1 alusel määratud pädevatel asutustel on oma ülesannete täitmiseks kõik vajalikud volitused.

[…]

5. Lõikest 1 ei tulene, et pädevatelt asutustelt nõutakse järelevalve teostamist makseasutuste muu äritegevuse kui lisas loetletud makseteenuste osutamise […] üle“.

9 Selle direktiivi artikkel 21 „Järelevalve“, mis asub samuti direktiivi II jaotises, sätestab:

„1. Liikmesriigid tagavad, et pädevate asutuste läbiviidavad kontrollimised käesoleva jaotise nõuete pideva täitmise üle on proportsionaalsed, piisavad ja vastavuses makseasutust ohustavate riskidega.

Selleks et kontrollida käesoleva jaotise nõuete täitmist, on pädevatel asutustel õigus võtta eelkõige järgmisi meetmeid:

a) nõuda makseasutuselt kogu teabe esitamist, mis on vajalik nõuete täitmise kontrollimiseks;

b) viia läbi kohapealseid kontrollimisi makseasutuse, makseasutuse vastutusel makseteenuseid osutava agendi ja filiaali või allhanke korras makseteenuseid teostava mis tahes üksuse juures;

c) anda välja soovitusi ja juhiseid ning vastavalt vajaduse korrale siduvaid haldusnorme ning

[…]

2. Ilma et see mõjutaks tegevuslubade tühistamise korda ja kriminaalõiguse sätete kohaldamist, sätestavad liikmesriigid, et nende asjaomased pädevad asutused võivad makseasutuste järelevalvet või makseteenuste osutamist käsitlevaid õigus- ja haldusnorme rikkuvate makseasutuste või isikute suhtes, kes tegelikult kontrollivad nimetatud makseasutuste tegevust, määrata või rakendada sanktsioone või meetmeid, mille abil kavatsetakse lõpetada tuvastatud rikkumine või kõrvaldada selle põhjused.

[…]“.

10 Selle direktiivi artikli 51 lõike 1 esimesest lausest tuleneb, et kui makseteenuse kasutaja ei ole tarbija, võivad osapooled kokku leppida, et muu hulgas direktiivi artikkel 75 ei ole täielikult või osaliselt kohaldatav.

11 Direktiivi 2007/64 artikkel 75 „Maksetehingu täitmata jätmine või vale täitmine“ sätestab:

„1. Kui maksekäsundi on algatanud maksja, vastutab tema makseteenuse pakkuja […] maksja ees maksetehingu korrektse täitmise eest, välja arvatud juhul, kui ta tõendab maksjale ja vajaduse korral saaja makseteenuse pakkujale, et saaja makseteenuse pakkuja sai maksetehingu summa kooskõlas artikli 69 lõikega 1, ning sellisel juhul vastutab saaja makseteenuse pakkuja saaja ees maksetehingu korrektse täitmise eest.

Kui maksja makseteenuse pakkuja vastutab esimese lõigu alusel, peab ta põhjendamatu viivituseta maksma maksjale tagasi täitmata jäetud või valesti täidetud maksetehingu summa ning vajaduse korral taastama debiteeritud maksekontol olukorra, mis oleks olnud, kui valesti täidetud maksetehing ei oleks toimunud.

Kui saaja makseteenuse pakkuja vastutab esimese lõigu alusel, peab ta viivitamata andma maksetehingu summa saaja käsutusse ning vajadusel krediteerima summa saaja maksekontole.

[…]

2. […]

Täitmata jäetud või valesti täidetud maksetehingu puhul, mille eest esimese ja teise lõigu alusel ei vastuta saaja makseteenuse pakkuja, vastutab maksja ees maksja makseteenuse pakkuja. Kui maksja makseteenuse pakkuja vastutab esimese ja teise lõigu alusel, peab ta vajadusel põhjendamatu viivituseta maksma maksjale tagasi täitmata jäetud või valesti täidetud maksetehingu summa ning taastama debiteeritud maksekontol olukorra, mis oleks olnud, kui valesti täidetud maksetehing ei oleks toimunud.

[…]“.

12 Selle direktiivi artikkel 80 „Kaebused“ näeb ette:

„1. Liikmesriigid tagavad selliste menetluste kehtestamise, mis võimaldavad makseteenuse kasutajatel ja teistel huvitatud isikutel, sealhulgas tarbijaühingutel, esitada pädevatele asutustele kaebusi, mis tulenevad käesoleva direktiivi siseriiklike rakendusaktide sätete väidetavatest rikkumistest makseteenuse pakkuja poolt.

2. Kui see on asjakohane ning ilma, et see piiraks siseriiklike menetluseeskirjade kohaselt õigust pöörduda kaebusega kohtu poole, tuleb pädeva asutuse vastusega kaebuse esitajat teavitada artikli 83 kohaselt kehtestatud kohtuväliste kaebuste esitamise ja kahju hüvitamise menetluste olemasolust.“

13 Direktiivi artikli 81 „Karistused“ lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad karistuste kohta, mida kohaldatakse käesoleva direktiivi alusel vastu võetud siseriiklike õigusaktide rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada nende rakendamine. Need karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.“

14 Direktiivi 2007/64 artikli 82 „Pädevad asutused“ lõige 1 näeb ette:

„Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada artikli 80 lõikes 1 sätestatud kaebuste esitamise menetluste ja artikli 81 lõikes 1 sätestatud karistuste rakendamine asutuste poolt, kes on volitatud tagama käesolevas jaos sätestatud nõuete alusel vastuvõetud siseriiklike õigusaktide täitmise.“

15 Direktiivi artikli 83 „Kohtuväline kahju hüvitamine“ lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigid tagavad, et kehtestatakse piisavad ja tõhusad kohtuväliste kaebuste lahendamise ja kahju hüvitamise menetlused, et lahendada makseteenuse kasutajate ja nende makseteenuse pakkujate vahelisi vaidlusi, mis käsitlevad käesolevast direktiivist tulenevaid õigusi ja kohustusi, kasutades selleks vajaduse korral olemasolevaid asutusi.“

16 Nimetatud direktiivi artiklis 86 „Täielik ühtlustamine“ nähakse ette, et ilma et see piiraks selles artiklis loetletud erandite kohaldamist, „[ei või liikmesriigid seoses käesolevas direktiivis sisalduvate ühtlustatud sätetega] säilitada ega kehtestada muid õigusnorme kui käesolevas direktiivis sätestatud õigusnormid“.

Läti õigus

17 Makseteenuste ja elektronraha seadus (Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likums, *Latvijas Vēstnesis*, 2010, nr 43, edaspidi „makseteenuste seadus“) põhikohtuasja asjaolude asetleidmise redaktsioonis sätestas § 2 lõikes 3:

„Käesoleva seaduse paragrahve 57[–]96 [ja] 98[–]104 kohaldatakse makseteenuse pakkujatele, kes osutavad makseteenuseid Lätis, kui nii maksja kui makse saaja teenuse pakkuja asub mõnes liikmesriigis ja makseteenust osutatakse eurodes või mõne liikmesriigi väärингus.“

18 Makseteenuste seaduse § 49 näeb ette:

„Selleks et kontrollida, kas asutuste tegevus vastab käesoleva seaduse nõuetele, on [turgude] komisjonil õigus:

1) nõuda asutuselt järelevalve jaoks vajaliku teabe esitamist;

2) teha asutusse kontrollkäike.“

19 Makseteenuste seaduse § 56 lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„(1) Kui [turgude] komisjoni hinnangul ei täida asutus käesoleva seaduse II[–]VI peatüki nõudeid […] või vahetult kohaldatavaid liidu institutsioonide õigusakte, nõuab ta, et asutus võtaks viivitamatult niisuguse olukorra parandamiseks vajalikud meetmed.

(2) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule on [turgude] komisjon volitatud võtma ühte või mitut järgmist meedet:

[…]

5) määrama trahvi summas kuni 100 000 [Läti latti (LVL) (umbes 140 000 eurot)].“

20 Makseteenuste seaduse § 99 sätestab:

„(1) Kui maksja annab korralduse maksetehingu tegemiseks, vastutab tema makseteenuse pakkuja maksja ees makse korrektse tegemise eest, välja arvatud juhul, kui ta suudab maksjale ja vajaduse korral saaja makseteenuse pakkujale tõendada, et saaja makseteenuse pakkuja on vastavalt käesoleva seaduse § 94 lõikele 1 makse summa kätte saanud. Kui maksja makseteenuse pakkuja suudab seda tõendada, on makse korrektse tegemise eest vastutav saaja makseteenuse pakkuja.

[…]

(9) Kui makset ei tehta või tehakse valesti ja saaja makseteenuse pakkuja ei ole vastavalt käesolevale paragrahvile vastutav, on maksja ees vastutav maksja makseteenuse pakkuja.

(10) Kui vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 9 on vastutav maksja makseteenuse pakkuja, tagastab ta viivitamatult tegemata või valesti tehtud makse summa maksjale või taastab maksja maksekonto saldo, kust asjaomase makse summa debiteeriti, seisus, milles see oleks olnud, kui vigast makset ei oleks tehtud."

21 Makseteenuste seaduse § 105 sätestab:

„[…]

(2) [Turgude] komisjon vaatab vastavalt asjasse puutuvatele õigusnormidele läbi kaebusi käesoleva seaduse VII[–]XIV peatüki sätete rikkumiste kohta, mille on esitanud makseteenuste kasutajad või elektronraha valdajad, keda ei loeta tarbijateks tarbijakaitse seaduse tähenduses, kui need rikkumised on oluliselt kahjustanud või võivad oluliselt kahjustada eespool nimetatud makseteenuste kasutajate või elektronraha valdajate rühmade huve (kollektiivsed huvid). […]

[…]

(5) Kui [turgude] komisjon haldusasja uurimisel leiab, et käesoleva seaduse VII[–]XIV peatüki rikkumine on oluliselt kahjustanud või võib oluliselt kahjustada niisuguste makseteenuste kasutajate või elektronraha valdajate kollektiivseid huve, keda ei loeta tarbijateks tarbijakaitse seaduse tähenduses, on tal õigus teha otsus, millega kohustatakse makseteenuse pakkujat või elektronraha väljaandjat käesoleva seaduse VII[–]XIV peatüki sätete rikkumine lõpetama või toime pandud rikkumised heastama, ning määrata selleks vajalike meetmete võtmiseks tähtaeg.

[…]".

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

22 Forcing Development Limited saatis 16. novembril 2011 PrivatBankile, kelle klient ta oli, korralduse teha maksetehing 394 138,12 USA dollari (USD) (umbes 347 130 euro) ülekandmiseks kolmanda isiku kontole, mis oli avatud Leedus asuvas pangas Bankas Snoras AB (edaspidi „Snoras").

23 Samal päeval kell 15.08 teatas Lietuvos bankas (Leedu keskpank) Snorasele oma otsusest kehtestada tema suhtes moratoorium ja keelata tal kõigi finantsteenuste osutamine.

24 Samuti samal päeval kell 15.24 edastas PrivatBank maksetehingu korralduse SWIFT-süsteemis Snorasele, debiteeris Forcing Developmenti kontot summas 394 138,12 USA dollarit (umbes 347 130 eurot) ja kandis selle summa üle oma korrespondentkontole Snorases.

25 Kuna Snoras sai PrivatBanki üle kantud summa kell 16.20, krediteeris ta PrivatBanki korrespondentkontot, kuid Leedu keskpanga kehtestatud moratooriumi tõttu blokeeris vahendid viimati nimetatud kontol, jättes kolmanda isiku konto krediteerimata ja summa PrivatBankile tagastamata.

26 PrivatBank esitas Snorasele nõude summas 394 138,12 USA dollarit (umbes 347 130 eurot).

27 Forcing Development esitas 25. oktoobril 2012 turgude komisjonile PrivatBanki suhtes kaebuse, väites, et viimane ei tagastanud talle maksetehingu täitmiseks üle antud summat.

28 Turgude komisjon tegi 4. juuli 2013. aasta otsuses kõigepealt kindlaks, et makseteenuste seaduse § 99 lõike 9 alusel vastutas PrivatBank Forcing Developmenti antud maksetehingu korralduse täitmise eest, kohustas seejärel PrivatBanki hindama, kas tal tuleks muuta oma sisekontrolli süsteemi ja menetlusi, ning andma teada hindamise tulemustest hiljemalt 30. augustiks 2013, ning lõpuks määras PrivatBankile trahvi summas 100 000 Läti latti (ligikaudu 140 000 eurot).

29 Turgude komisjon kinnitas seda otsust oma 17. oktoobri 2013. aasta otsusega. Viimati nimetatud otsuses toonitas turgude komisjon uuesti, et PrivatBanki vastutus tekkis makseteenuste seaduse § 99 lõigete 1 ja 9 alusel, kuna ta ei suutnud tõendada, et Snoras sai makse ettenähtud tähtaja jooksul. Ta lisas, et ei ole tõendatud, et PrivatBank ja Forcing Development oleksid omavaheliste suhete reguleerimiseks kokku leppinud muudes tingimustes.

30 Novembris 2013 pöördus Forcing Development PrivatBankiga sõlmitud arvelduskonto haldamise lepingu alusel vahekohtusse, nõudes selle kaudu summat, mille ta oli PrivatBankile maksetehingu korralduse täitmiseks üle kandnud.

31 Vahekohus jättis 4. veebruaril 2014 Forcing Developmenti nõude rahuldamata. Ta leidis, et PrivatBank on täitnud makseteenuste seaduse § 99 lõikest 1 ja direktiivist 2007/64 tulenevaid kohustusi, kuna Snoras on saanud PrivatBankilt asjaomase maksekorralduse täitmiseks vajaliku summa. Vahekohus jõudis seisukohale, et makseteenuste seadus ei pane maksja makseteenuse pakkujale kohustust hoida oma pangakontodel piisavat summat, et kõigi klientide võimalikud maksetehingu korraldused viivitamata täita. Selle seadusega antakse makseteenuse pakkujale üksnes tähtaeg – hiljemalt kasutaja maksetehingu korralduse andmise päevale järgneva tööpäeva lõpuni – nende korralduste täitmiseks ja seega makse saaja või talle teenuse osutanud isiku pangakonto krediteerimiseks vastava summa võrra.

32 PrivatBank esitas Administratīvā apgabaltiesale (regionaalne halduskohus, Läti) kaebuse, nõudes käesoleva kohtuotsuse punktis 29 viidatud 17. oktoobri 2013. aasta otsuse tühistamist ja väidetavalt tekitatud varalise kahju hüvitamist. Oma kaebuses väitis PrivatBank, et Snoras ei teatanud talle nendevahelist suhet reguleerivas lepingus ette nähtud tähtaja jooksul makse tegemata jätmisest. Ta esitas tõendina toimikusse ka vahekohtu 4. veebruari 2014. aasta otsuse.

33 Administratīvā apgabaltiesa (regionaalne halduskohus) jättis kaebuse 5. augusti 2015. aasta otsusega rahuldamata. Ta tuvastas esiteks, et Forcing Developmenti maksetehingu korraldust ei saanud tähtaegselt täita seetõttu, et PrivatBank ei olnud kandnud hoolt selle eest, et tema kontol Snorases oleks piisavalt vahendeid, ja teiseks, et makseteenuste seaduse § 99 kohaselt ei olnud Snoras vastutav maksetehingu tegemise korralduse täitmata jätmise eest, kuna tal ei olnud selle korralduse täitmiseks vahendeid. Mis puudutab PrivatBanki nõuet Snorase vastu, siis leidis nimetatud kohus, et asjaomane summa kuulus õiguslikult PrivatBankile, isegi kui viimasel ei olnud sel hetkel võimalik seda kasutada. Nimetatud kohus järeldas, et vaatamata vahekohtu 4. veebruari 2014. aasta otsusele tuvastas turgude komisjon õigesti, et PrivatBank on rikkunud makseteenuste seaduse § 99 lõiget 9, õigesti kohustanud teda hindama vajadust muuta oma sisekontrolli süsteemi ja menetlusi, ning õigesti määranud talle trahvi summas 100 000 Läti latti (ligikaudu 140 000 eurot), et vältida selliste asjaolude kordumist. Administratīvā apgabaltiesa (regionaalne halduskohus) vahekohtu 4. veebruari 2014. aasta otsust arvesse ei võtnud.

34 PrivatBank esitas Administratīvā apgabaltiesa (regionaalne halduskohus) kohtuotsuse peale kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.

35 PrivatBank väidab kõigepealt, et esimese astme kohus ületas oma pädevust, kui ta tuvastas, et makseteenuste seaduse § 99 lõike 9 alusel on vastutav isik tema. Nimelt kuna tema vastutus Forcing Developmenti ees põhikohtuasjas vaidluse all oleva maksetehingu korralduse täitmise suhtes kuulub tsiviilõiguse, mitte haldusõiguse valdkonda, oli viimati nimetatud kohtule siduv tsiviilõigussuhete valdkonnas pädeva vahekohtu 4. veebruari 2014. aasta otsus. Samuti, kuna vahekohus otsustas, et

PrivatBank ei olnud maksetehingu korralduse täitmata jätmises süüdi, ei saa turgude komisjon teda kohustada muutma oma sisekontrolli süsteemi. Neil asjaoludel ei ole trahvi määramine kuidagi põhjendatud.

36 PrivatBank väidab lisaks, et makseteenuste seaduse § 99 võimaldab teenuse pakkuja vabastada igasugusest vastutusest selle teenuse kasutaja ees, kui nad on selles nii kokku leppinud. Kuna aga PrivatBank ja Forcing Development olid sõlminud arvelduskonto haldamise lepingu, mis nägi ette, et esimene ei vastuta vahendite eest, mis on pangandussüsteemide kaudu ülekandmisel, oleks tema vastutust tulnud hinnata nimetatud lepingu tingimuste, mitte makseteenuste seaduse § 99 alusel.

37 Turgude komisjon märgib kassatsioonkaebust puudutavates seisukohtades kõigepealt, et makseteenuste seaduse § 105 lõige 2 annab talle pädevuse vaadata läbi niisuguste makseteenuste kasutajate kaebusi, keda ei saa pidada tarbijateks. Lisaks märgib ta, et kuna PrivatBank on krediidiasutus, mitte aga makseasutus direktiivi 2007/64 artikli 4 punkti 4 tähenduses, võeti 17. oktoobri 2013. aasta otsus vastu krediidiasutuste seaduse (Kredītiestāžu likums) § 113 alusel, mis annab turgude komisjonile pädevuse võtta vastu otsuseid krediidiasutuste suhtes, kes ei järgi nendele kohaldatavaid õigusnorme. Seda arvestades leiab turgude komisjon, et ta on pädev teostama PrivatBanki kui makseteenuste pakkuja üle kontrolli, eelkõige tema vastutuse osas makseteenuste seaduse § 99 alusel, millega rakendatakse direktiivi 2007/64 artiklit 75.

38 Vastates eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusele makseteenuste seaduse kohaldatavuse kohta Ameerika Ühendriikide dollarites makseteenuste osutamist puudutavale vaidlusele, märkis turgude komisjon, et krediidiasutus võib otsustada kohaldada selle seaduse nõudeid teenustele, mida ei osutata eurodes või euroalasse mittekuuluva liikmesriigi väärингus, kui ta enda hinnangul neid nõudeid selliste teenuste puhul täidab. Turgude komisjon järeldas PrivatBanki sise-eeskirjadele tuginedes, et viimane oli selle valiku teinud, ning seetõttu analüüsis tema tegevust makseteenuste seaduse asjasse puutuvate sätete alusel.

39 Sellega seoses märgib turgude komisjon, et isegi kui kooskõlas direktiivi 2007/64 artikliga 51 võimaldab makseteenuste seadus kokku leppida teatud erandites selle seaduse sätetest juhul, kui makseteenuse kasutaja ei ole tarbija, ei saa sellist õigust kasutada pahauskselt, kuritarvitades krediidiasutuse jõupositsiooni, et kokku leppida niisuguses vastutuse süsteemis, mille eesmärk on hoida kõrvale makseteenuste seaduse paragrahvis 99 ette nähtud korrast ja kanda kliendile üle kogu vastutus maksetehingu korralduse täitmata jätmise eest. Seega tuleb hinnata PrivatBanki ja Forcing Developmenti vahel 11. aprillil 2005 sõlmitud arvelduskonto haldamise lepingut seda kaalutlust silmas pidades. Nimetatud leping ei piirdu aga erandi tegemisega direktiivi 2007/64 erisätete kohaldamisest, vaid on selle direktiivi kohaldamisele täiesti vastu.

40 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud esiteks küsimus, kas makseteenuste seaduses ette nähtud kaebemenetlus on kooskõlas direktiiviga 2007/64, kui neid teenuseid ei osutata eurodes või euroalasse mittekuuluva liikmesriigi väärингus. Teiseks on tal tekkinud küsimus, kas selle direktiiviga on kooskõlas pädevus, mille see seadus turgude komisjonile seoses selle menetlusega annab.

41 Selle kohta meenutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et makseteenuste seadus annab turgude komisjonile õiguse vaadata läbi mitte ainult kaebusi, mis puudutavad eurodes või euroalasse mittekuuluva liikmesriigi väärингus osutatud makseteenuseid, vaid ka kaebusi, mis puudutavad mis tahes muus väärингus osutatud makseteenuseid, kuigi direktiivi 2007/64 artikli 2 lõike 2 kohaselt on selle direktiivi artiklites 80–82 ette nähtud kaebemenetlused kohaldatavad üksnes makseteenustele, mida osutatakse eurodes või euroalasse mittekuuluva liikmesriigi väärингus.

42 Seevastu ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul direktiivi 2007/64 artiklite 20 ja 21 kohaldamisala piiratud makseteenustega, mida osutatakse eurodes või euroalasse mittekuuluva liikmesriigi väärингus. Seega võib nendest sätetest, eriti selle direktiivi artikli 20 lõikest 5 järeldada, et asutused, kelle nimetamine on nende sätete alusel liikmesriikidele kohustuslik, on pädevad tagama

mitte ainult selle direktiivi II jaotise sätete, vaid ka sama direktiivi III ja IV jaotise sätete järgimise makseteenuse suhtes, mis on osutatud muudes vääringutes kui euro või euroalasse mittekuuluva liikmesriigi vääring.

43 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab lõpuks, et kui pädevus, mille direktiiv 2007/64 annab riigisisesele asutusele nagu turgude komisjon, hõlmab ka kolmandate riikide vääringus osutatud makseteenuse pakkujate tegevust, tuleb täpsustada nende asutuste pädevuse piire selle direktiivi artikli 75 kohaldamisel.

44 Sellega seoses tõdeb eelotsusetaotluse esitanud kohus, et makseteenuste seadus ei anna turgude komisjonile õigust lahendada makseteenuse pakkujate ja kasutajate vahelisi vaidlusi ning et see õigus on pigem tehingu pooltel (§ 104), Läti Äripankade Assotsiatsiooni lepitajal või kohtutel (§ 106). Neil asjaoludel tuleb täpsustada, kas direktiivi 2007/64 artiklites 20 ja 21 ette nähtud usaldatavusnõuete täitmise järelevalve menetluses või selle direktiivi artiklis 80 ette nähtud kaebemenetluses on turgude komisjon pädev lahendama maksja ja makseteenuse pakkuja vahelisi vaidlusi, mis tulenevad selle direktiivi artiklis 75 nimetatud õigussuhetest, ja tegema kindlaks maksetehingu täitmata jätmise või vale täitmise eest vastutava isiku. Jaatava vastuse korral tuleb kindlaks teha, milline tõenduslik väärtus on vahekohtu otsusel, millega lahendatakse maksja ja makseteenuse pakkuja vaheline vaidlus.

45 Eeltoodut silmas pidades otsustas Augstākā tiesa (Läti kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas direktiivi [2007/64] artikli 2 lõikega 2 on kooskõlas liikmesriigi õigusnorm, mis näeb ette, et turgude komisjon on pädev vaatama läbi makseteenuste kasutajate kaebusi ka seoses makseteenustega, mis ei ole osutatud eurodes või mõne [euroalasse mittekuuluva] liikmesriigi vääringus, ja järelikult tuvastama [makseteenuste seaduse] rikkumisi ja määrama karistusi?

2. Kas direktiivi [2007/64] artikli 20 lõikeid 1 ja 5 ning artikli 21 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et nendes on ette nähtud, et pädev asutus teostab järelevalvet ja määrab karistusi ka seoses makseteenustega, mida ei osutatud eurodes või euroalasse mittekuuluva [liikmes]riigi vääringus?

3. Kas pädev asutus on direktiivi [2007/64] artiklites 20 ja 21 ette nähtud järelevalveülesannetes või direktiivi [2007/64] artiklites 80–82 ette nähtud kaebemenetlustes volitatud vajaduse korral lahendama maksja ja makseteenuse pakkuja vahelisi vaidlusi, mis tulenevad [selle] direktiivi artiklis 75 nimetatud õigussuhetest, määrates kindlaks, kes on täitmata jäetud või valesti täidetud tehingu eest vastutav isik?

4. Kas pädev asutus peab direktiivi [2007/64] artiklites 20 ja 21 ette nähtud järelevalveülesannete täitmisel või [selle] direktiivi artiklites 80–82 ette nähtud kaebemenetlustes arvesse võtma vahekohtuotsust, millega lahendatakse makseteenuse pakkuja ja makseteenuse kasutaja vaheline vaidlus?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

46 Esimeses küsimuses soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2007/64 artikli 2 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt on selle direktiivi artiklis 82 nimetatud asutus pädev kaebusi läbi vaatama ja määrama karistusi seoses makseteenustega, mis on osutatud kolmanda riigi vääringus.

47 Selle kohta tuleb kõigepealt meenutada, et direktiivi 2007/64 III ja IV jaotis, millele viidatakse direktiivi artikli 2 lõikes 2, käsitlevad vastavalt tingimuste läbipaistvust ja nõudeid kõigi selle direktiivi artiklis 1 loetletud kategooriate teenuse pakkujate makseteenustega seotud teabe kohta, ning õigusi ja kohustusi seoses nende teenuste osutamise ja kasutamisega. Neid jaotisi kohaldatakse makseteenustele, mida osutatakse eurodes või euroalasse mittekuuluva liikmesriigi vääringus, kuid direktiivi artikli 2 lõikes 1 kehtestatud tingimusel, et nii maksja makseteenuse pakkuja kui ka saaja makseteenuse pakkuja või maksetehingus osalev ainus makseteenuse pakkuja asuvad liidus.

48 Samuti tuleb toonitada, et direktiivi 2007/64 artikli 86 kohaselt ei või liikmesriigid direktiiviga ühtlustatud sätete osas säilitada ega kehtestada muid õigusnorme kui direktiivis ette nähtud õigusnormid.

49 Ent nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 37, on seetõttu, et käesoleval juhul on tegemist jagatud pädevuse valdkonnaga, kui vaadelda ELTL artikli 2 lõike 2 ja artikli 4 lõike 2 punkti a sätteid nende koostoimes, ning seetõttu, et liit ei ole direktiivi 2007/64 vastuvõtmisel kasutanud oma õigustloovat pädevust ühtlustada siseturul kolmanda riigi vääringus osutatavate makseteenuste valdkond, on liikmesriikidel õigus ette näha, et seda liiki makseteenustele kohaldatakse muu hulgas ka sama direktiivi III ja IV jaotise regulatsiooni, mida kohaldatakse eurodes või euroalasse mittekuuluva liikmesriigi vääringus osutatavatele makseteenustele.

50 Eeltoodut arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2007/64 artikli 2 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt on selle direktiivi artiklis 82 nimetatud asutus pädev kaebusi läbi vaatama ja määrama karistusi seoses kolmanda riigi vääringus osutatud makseteenustega.

Teine küsimus

51 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2007/64 artikli 20 lõiget 5 ja artikli 21 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et selle direktiivi artikli 20 lõikes 1 nimetatud asutus on pädev kontrollima ja määrama karistusi nende riigisisese õiguse normide rikkumise eest, millega võetakse üle selle direktiivi III ja IV jaotise sätted, kui makseteenuseid osutatakse kolmanda riigi vääringus.

52 Eelotsusetaotluse esitanud kohus põhjendab käesolevat küsimust esiteks arusaamaga, et direktiivi 2007/64 II jaotise – mis hõlmab muu hulgas artikleid 20 ja 21 – esemelise kohaldamisala suhtes ei kehti sama erand, mis on sätestatud direktiivi artikli 2 lõikes 2, ning et järelikult kohaldatakse selle jaotise sätteid ka makseteenustele, mida osutatakse muus vääringus kui euro või euroalasse mittekuuluva liikmesriigi vääring. Teiseks järeldab ta direktiivi 2007/64 artikli 20 lõikest 5, et pädevatel asutustel selle sätte tähenduses on samuti õigus kontrollida, kas direktiivi III ja IV jaotise sätetest on kinni peetud, ning kohaldada nende sätete rikkumise eest karistusi.

53 Sellega seoses tuleb esimesena märkida, et pädevad asutused direktiivi 2007/64 artikli 20 tähenduses on kohustatud teostama järelevalvet makseasutuste üle, et kontrollida selle direktiivi II jaotise normide järgimist (vt selle kohta 10. märtsi 2016. aasta kohtuotsus Safe Interenvíos, C-235/14, EU:C:2016:154, punktid 91 ja 93).

54 Teisena, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 46 märkis, on lisaks asjaolule, et direktiivi 2007/64 artiklid 20 ja 21 asuvad selle direktiivi II jaotise 1. peatükis „Makseasutused“, nendest sätetest näha, et neid kohaldatakse üksnes direktiivi artikli 4 punktis 4 määratletud makseasutustele. Nende sätete isikuline kohaldamisala on seega piiratud makseasutustest moodustuva makseteenuste pakkujate kategooriaga, mis tähendab, et krediidiasutused on sellest kohaldamisalast välja jäetud.

55 Krediidiasutuste väljajätmist direktiivi 2007/64 II jaotise isikulisest kohaldamisalast kinnitavad direktiivi põhjendused 8 ja 11. Nimelt nähtub nendest, et krediidiasutustele, kes võtavad oma kasutajatelt vastu hoiuseid, mida saab kasutada maksetehingu rahastamiseks, tuleb jätkuvalt kohaldada usaldatavusnõudeid direktiivi 2006/48 alusel, samas kui makseasutustele, kes tegutsevad rohkem spetsialiseerunud ja piiratud tegevusvaldkonnas ning kelle riskid on kitsamad ja kergemini jälgitavad ning kontrollitavad kui krediidiasutuste tegevustest tulenevad riskid, kohaldatakse esimesena nimetatud direktiivis sätestatud nõudeid.

56 Euroopa Kohtu toimikust nähtub aga, et PrivatBank ei ole mitte makseasutus, vaid krediidiasutus direktiivi 2007/64 artikli 1 lõike 1 punkti a tähenduses, mis viitab direktiivi 2006/48 artikli 4 punkti 1 alapunktile a.

57 Kuna direktiivi 2007/64 artiklid 20 ja 21 ei ole krediidiasutuste suhtes *ratione personae* kohaldatavad, ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtu teisele küsimusele vaja vastata.

Kolmas küsimus

58 Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2007/64 artikleid 20 ja 21 või artikleid 80–82 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt on asutustel, kellele nendes sätetes viidatakse, õigus oma vastava pädevuse piires lahendada maksja ja makseteenuse pakkuja vahelisi vaidlusi, mis on tekkinud maksetehingu täitmata jätmise või vale täitmise tõttu, tehes direktiivi artikli 75 alusel kindlaks, kes on selle täitmata jätmise või vale täitmise eest vastutav isik.

59 Sellega seoses tuleb kõigepealt meenutada, et nagu märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 54 ja 55, ei kuulu direktiivi 2007/64 artiklid 20 ja 21 kohaldamisele, kui – nagu põhikohtuasjas – üks vaidluse pooltest on krediidiasutus selle direktiivi artikli 1 lõike 1 punkti a tähenduses, mitte aga makseasutus artikli 4 punkti 4 tähenduses. Seega ei ole vaja kolmandale küsimusele vastata osas, milles see puudutab nimetatud direktiivi artikleid 20 ja 21.

60 Edasi, mis puudutab direktiivi 2007/64 artikleid 80–82, siis kuigi need sätted ei ole selle direktiivi artikli 2 lõike 2 kohaselt kohaldatavad makseteenuste suhtes, mida osutatakse kolmanda riigi vääringus, on Euroopa Kohus käesoleval juhul siiski pädev neid sätteid eelotsusemenetluses tõlgendama, kuna liikmesriigi seadusandja on need sätted selliste makseteenuste suhtes kohaldatavaks muutnud (vt analoogia alusel 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Cicala, C-482/10, EU:C:2011:868, punkt 17, ja 13. märtsi 2019. aasta kohtuotsus E., C-635/17, EU:C:2019:192, punkt 35).

61 Seega tuleb esimesena märkida, et nagu on täpsustatud direktiivi 2007/64 põhjenduses 50, on selle direktiivi artiklites 80–82 ette nähtud menetluste eesmärk võimaldada läbi vaadata kaebusi, mis on esitatud makseteenuse pakkujate suhtes, kes ei täida õigusnorme, mida nad on kohustatud järgima, ja mille hulka kuuluvad nimetatud direktiivi III ja IV jaotise sätted, ning tagada, et vajaduse korral määratakse tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused.

62 Teisena tuleb märkida, et paralleelselt direktiivi 2007/64 artiklites 80–82 liikmesriikidele seatud kohustusega kehtestada nendes sätetes ette nähtud eesmärkide saavutamiseks kaebuste esitamise ja karistuste määramise menetlused, paneb artikkel 83 neile ka kohustuse kehtestada nõuete kohtuvälise menetlemise kord, et lahendada makseteenuse kasutajate ja pakkujate vahelisi vaidlusi seoses sellest direktiivist tulenevate õiguste ja kohustustega, kasutades vajaduse korral olemasolevaid üksusi. Nagu on täpsustatud selle direktiivi põhjenduses 51, ei piira see vaidluste kohtuvälise lahendamise kord, mis on hõlpsasti kättesaadav ja mitte kulukas, tarbijate õigust pöörduda kohtusse.

63 Eeltoodust tuleneb, et makseteenuste pakkujate ja kasutajate vaheliste vaidluste lahendamiseks direktiivi 2007/64 artiklis 83 ette nähtud nõuete kohtuvälise menetlemisega soovitakse saavutada eesmärki, mis ei kattu direktiivi artiklis 80 ette nähtud kaebemenetluse eesmärgiga. Viimati nimetatud menetluste eesmärk ei ole nimelt lahendada makseteenuste pakkujate ja kasutajate vahelisi vaidlusi ega tuvastada eraõiguslikku vastutust selles kontekstis tekkinud kahju eest. See asjaolu ei välista siiski, et pädev asutus direktiivi 2007/64 artikli 82 tähenduses võiks kohaldada selle direktiivi artikli 75 sätteid rakendavaid liikmesriigi õigusnorme, et selle direktiivi artikli 80 kohaselt uurida esitatud kaebuse põhjendatust ja karistada nende normide rikkumiste eest, kohaldades sama direktiivi artiklit 81.

64 Eeltoodust tuleneb, et asutus, kellel on pädevus vaadata läbi kaebusi ja määrata karistusi direktiivi 2007/64 artiklite 80–82 alusel, ei ole nende sätetega talle antud pädevuse piires pädev lahendama makseteenuse pakkujate ja kasutajate vahelisi vaidlusi. Seda järeldust kinnitab eriti selle direktiivi artikli 80 lõige 2, mis kohustab seda asutust makseteenuste kasutaja kaebuse kohta otsuse tegemisel vajaduse korral teavitama kaebuse esitajat sama direktiivi artiklis 83 kehtestatud nõuete kohtuvälise menetlemise võimalusest.

65 On tõsi, et direktiivi 2007/64 artiklites 80–82 ja artiklis 83 ette nähtud pädevust võib teostada üks ja sama liikmesriigi asutus, nagu seda lubab sõnaselgelt direktiivi artikli 83 lõige 1 koostoimes selle direktiivi põhjendusega 52. Kuid ka sel juhul on direktiivi 2007/64 artiklites 80–82 ette nähtud kaebe- ja karistamismenetlused ning selle direktiivi artiklis 83 ette nähtud nõuete kohtuväline menetlemine siiski üksteisest eraldiseisvad ja sõltumatud, mistõttu liikmesriigi asutusele kaebe- ja karistamismenetlustes antud pädevust ei saa kasutada nõuete kohtuvälisel menetlemisel ja vastupidi.

66 Kolmandana tuleb märkida, et direktiivi 2007/64 artikli 51 kohaselt võivad lepinguosalised juhul, kui makseteenuse kasutaja ei ole tarbija, otsustada, et muu hulgas artikkel 75 ei ole täielikult või osaliselt kohaldatav. Nimetatud direktiivi põhjenduses 20 – mida silmas pidades tuleb tõlgendada artiklit 51 – on nimelt rõhutatud, et kuna tarbijad ja ettevõtjad ei ole samas olukorras, ei nõua nad ühesugust kaitsetaset. Põhjendus 20 täpsustab ka, et kuigi on oluline tagada tarbijate õigused sätetega, mille suhtes ei saa lepinguga teha erandit, on asjakohane võimaldada ettevõtjatel ja organisatsioonidel ka teisiti kokku leppida. Samas põhjenduses 20 on siiski lisatud, et olenemata kasutajast peaks igal juhul alati kohaldama direktiivi 2007/64 teatud peamisi sätteid.

67 Kuid käesoleval juhul nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et Forcing Development – kes on ettevõtja, mitte tarbija direktiivi 2007/64 artikli 4 punkti 11 tähenduses –, leppis PrivatBankiga 11. aprillil 2005 sõlmitud arvelduskonto halduslepingus kokku, et nende suhetele makseteenuse kasutaja ja pakkujana ei kohaldata viidatud direktiivi artiklit 75 rakendavaid riigisiseseid sätteid.

68 Neil asjaoludel ja nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 103 märkis, on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne hinnata, kas arvelduskonto haldamise leping on kooskõlas direktiivi 2007/64 rakendatavate riigisiseste õigusnormidega, tõlgendatuna muu hulgas selle põhjendust 20 silmas pidades.

69 Eeltoodut arvestades tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 2007/64 artikleid 80–82 tuleb tõlgendada nii, et need ei anna pädevale asutusele nende sätete tähenduses õigust lahendada selle direktiivi artiklis 75 kehtestatud kriteeriumide alusel vaidlusi, mis on tekkinud makseteenuse kasutajate ja pakkujate vahel maksetehingu täitmata jätmisest või valest täitmisest, kui see asutus teostab oma pädevust vaadata läbi makseteenuse kasutajate kaebusi ja määrata makseteenuste pakkujatele karistusi kohaldatavate sätete rikkumise korral. Need vaidlused tuleb lahendada direktiivi 2007/64 artiklis 83 osutatud nõuete kohtuvälise menetlemise teel, ilma et see piiraks riigisiseses menetlusõiguses ette nähtud õigust pöörduda kohtusse. Kui liikmesriigi seadusandja on otsustanud anda nii artiklitest 80–82 kui ka artiklist 83 tulenevad pädevused samale asutusele, peab see asutus teostama igat liiki pädevust eraldiseisvalt, ainult igas vastavas menetluses.

Neljas küsimus

70 Neljanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas asutused, kes on vastavalt kas pädevad teostama direktiivi 2007/64 artiklite 20 ja 21 alusel usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet või vaatama läbi kaebusi ja määrama karistusi selle direktiivi artiklite 80–82 alusel, peavad võtma arvesse vahekohtu otsust, mis on tehtud makseteenuse kasutaja ja pakkuja vahelises vaidluses.

71 Alustuseks on oluline märkida, et ka sellele küsimusele antavale vastusele on kohaldatavad käesoleva kohtuotsuse punktides 59 ja 60 esitatud järeldused. Nimelt, esiteks ei ole direktiivi 2007/64 artiklid 20 ja 21 sellises kohtuasjas nagu põhikohtuasi kohaldatavad, mistõttu on kasutu vastata küsimuse sellele osale, mis puudutab nende sätete tõlgendamist. Teiseks on liikmesriigi seadusandja muutnud selle direktiivi artiklid 80–82 kohaldatavaks makseteenuste suhtes, mis ei kuulu selle direktiivi kohaldamisalasse, mistõttu on Euroopa Kohus pädev küsimuse sellele osale vastama.

72 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et direktiiv 2007/64 ei sisalda ühtegi sätet tõendusjõu kohta, mis on vahekohtu otsustel selle direktiivi artiklites 80 ja 82 ette nähtud kaebe- ja karistusmenetlustes.

73 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb aga, et vastavat valdkonda reguleerivate liidu õigusnormide puudumisel tuleb igal liikmesriigil kehtestada haldus- ja kohtumenetluse normid, sealhulgas dokumendi tõendusliku väärtuse kohta, mis tagavad õigussubjektidele liidu õigusega antud õiguste kaitse, järgides võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtet (vt selle kohta 16. detsembri 1976. aasta kohtuotsus Rewe-Zentralfinanz ja Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, punkt 5, ning 26. juuni 2019. aasta kohtuotsus Craeynest jt, C-723/17, EU:C:2019:533, punkt 54) ja kahjustamata liidu õiguse soovitavat toimet (vt selle kohta 6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Orizzonte Salute, C-61/14, EU:C:2015:655, punkt 50, ja 27. juuni 2018. aasta kohtuotsus Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, punkt 46).

74 Seejärel tuleb meenutada, et direktiivi 2007/64 artiklites 80–82 ette nähtud kaebe- ja karistamismenetlustel ning selle direktiivi artikli 83 alusel toimuval nõuete kohtuvälisel menetlemisel, sealhulgas vahekohtumenetlusel, on erinev ese ja eesmärgid, nagu märgitud punktis 63.

75 Sellest järeldub, et võimalus võtta direktiivi 2007/64 artiklite 80–82 alusel läbiviidavates kaebe- ja karistamismenetlustes arvesse tõendit, mis on esitatud selle direktiivi artiklis 83 viidatud nõuete kohtuvälise menetlemise raames, on seega piiritletud kaebe- ja karistamismenetluste konkreetsete eesmärkidega ning subjektiivsete õigustega, mis peavad olema nendes menetlustes tagatud.

76 Eeltoodut arvestades tuleb neljandale küsimusele vastata, et liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõtte kohaselt on liikmesriigi seadusandjal lubatud anda pädevale asutusele õigus võtta direktiivi 2007/64 artiklites 80–82 ette nähtud kaebe- ja karistamismenetlustes arvesse vahekohtu otsust, millega lahendatakse makseteenuse kasutaja ja pakkuja vaheline vaidlus, tingimusel, et tõendusjõud, mis on sellele otsusele antud nendes menetlustes, ei saa kahjustada nende menetluste eriomast eset ja eesmärki, asjasse puutuvate isikute kaitseõigusi ega sellele asutusele antud õiguste ja pädevuse sõltumatut teostamist, mida eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb kontrollida.

Kohtukulud

77 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (üheksas koda) otsustab:

1. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2007. aasta direktiivi 2007/64/EÜ makseteenuste kohta siseturul ning direktiivide 97/7/EÜ, 2002/65/EÜ, 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ muutmise ning direktiivi 97/5/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiviga 2009/111/EÜ) artikli 2 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt on selle direktiivi artiklis 82 nimetatud asutus pädev läbi vaatama kaebusi ja määrama karistusi seoses kolmanda riigi vääringus osutatud makseteenustega.**

2. **Direktiivi 2007/64 artiklid 20 ja 21 (muudetud direktiiviga 2009/111) ei ole krediidiasutuste suhtes *ratione personae* kohaldatavad.**

3. **Direktiivi 2007/64 (muudetud direktiiviga 2009/111) artikleid 80–82 tuleb tõlgendada nii, et need ei anna pädevale asutusele nende sätete tähenduses õigust lahendada selle direktiivi artiklis 75 kehtestatud kriteeriumide alusel vaidlusi, mis on tekkinud makseteenuse kasutajate ja pakkujate vahel maksetehingu täitmata jätmisest või valest täitmisest, kui see asutus teostab oma pädevust vaadata läbi makseteenuse kasutajate kaebusi ja määrata makseteenuste pakkujatele karistusi kohaldatavate sätete rikkumise korral. Need vaidlused tuleb lahendada direktiivi 2007/64 (muudetud direktiiviga 2009/111) artiklis 83 osutatud nõuete kohtuvälise menetlemise teel, ilma et see piiraks riigisiseses menetlusõiguses ette nähtud õigust pöörduda kohtusse. Kui liikmesriigi seadusandja on otsustanud anda nii artiklitest 80–82 kui ka artiklist 83 tulenevad pädevused samale asutusele, peab see asutus teostama igat liiki pädevust eraldiseisvalt, ainult igas vastavas menetluses.**

4. **Liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõtte kohaselt on liikmesriigi seadusandjal lubatud anda pädevale asutusele õigus võtta direktiivi 2007/64 (muudetud direktiiviga 2009/111) artiklites 80–82 ette nähtud kaebe- ja karistamismenetlustes arvesse vahekohtu otsust, millega lahendatakse makseteenuse kasutaja ja pakkuja vaheline vaidlus, tingimusel, et tõendusjõud, mis on sellele otsusele antud nendes menetlustes, ei saa kahjustada nende menetluste eriomast eset ja eesmärki, asjasse puutuvate isikute kaitseõigusi ega sellele asutusele antud õiguste ja pädevuse sõltumatut teostamist, mida eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb kontrollida.**

Allkirjad